

Welkom bij de reünie van oud studenten van het Sint Paulus college van het Sint Pauluscollege op Sterksel.

Geschiedenis WP

Zo'n 140-jarig geleden (1889) zijn de Witte Paters in Nederland begonnen nadat 20 jaar eerder de Franse kardinaal Lavigerie in Noord-Afrika begonnen was om een groep mensen om zich heen te verzamelen die zich intensief voor Afrika zouden inzetten niet alleen religie maar ook t.b.v. de strijd tegen oorlog, hongersnood en slavenhandel. Lavigerie was een bewogen man, hij spoorde de missionarissen aan om zich te verdiepen in de Afrikaanse talen en culturen en zo ook naar lokale gewoonte in het wit gekleed te gaan. Daarom werden deze missionarissen in de volksmond Witte Paters genoemd.

Uit brieven en rapporten die terugkwamen van de eerste missionarissen is bekend dat het leven in Afrika zwaar was. Van de 37 Witte Paters, vertrokken tussen 1883 en 1900, stierven er 15 binnen tien jaar aan diverse tropische ziekten. Hun gemiddelde leeftijd was 30 jaar.

Veel missionarissen namen voor altijd afscheid van hun familie. Momenteel zijn de Nederlandse missionarissen bejaard en bijna allemaal teruggekeerd naar hun thuisland. Hun werk wordt nu voortgezet door Afrikaanse mannen.

Professor Pater Antonius Henricus. Kersten (1873-1960) verbleef als overste vanaf 1948 op het Sint Pauluscollege te Sterksel. Hij was oud provinciaal van de Witte Paters, officier in de orde van Oranje Nassau en ereburger van de gemeente Maarheeze waaronder Sterksel toen viel.

Geschiedenis van Sterksel in het kort.

Gedurende 800 jaar is Sterksel in eigendom geweest van drie verschillende instanties.

Tot 1197 behoorden de bossen en heide bij Heeze. In dat jaar verkocht Herbertus Heer van Heeze het allodium (uitzonderlijke vorm van grondbezit) Sterksel aan de Abdij van Averbode (B). Een gebied van ca. 1700 ha. met 5 boerderijen. De norbertijnen van Averbode hebben Sterksel precies 600 jaar in hun bezit gehad, totdat de Franse revolutie in alle hevigheid losbarstte en het katholieksisme verdreven werd.

In 1798 verkochten de monniken het gehele landgoed met de 5 boerderijen aan een vermogend man uit Leende, de heer Johannes Pompen. Sterksel behoorde ruim 115 jaar onder het gezag van drie generaties Pompen. De erfgenamen van Franciscus Pompen verkochten in 1915 het gehele landgoed, nu met 16 boerderijen en een kerkje, aan N.V. Maatschappij de Heerlijkheid Sterksel.

De Maatschappij bestond uit een aantal fabrikanten en handelslieden, veelal uit het westen van het land. De

opzet was om van Sterksel een luxe tuindorp te maken met villaparken, zwembaden en sportparken. Toen gebleken was dat dit te duur werd is men overgegaan tot ontginning van de gronden en het oprichten van enkele grote stallen en schuren. De infrastructuur werd aangepakt, kanalen werden gegraven, nieuwe zandwegen werden aangelegd en er kwam een smalspoorbaan welke het gehele gebied doorkruiste. Er was een eigen elektriciteitscentrale aanwezig die alle gebouwen van verlichting voorzag. In 1918 werd op de hoek van de huidige Heezerweg en Albertlaan, het Grand Hotel Sterksel gebouwd, het latere Sint Pauluscollege. Er werden gronden verkocht, aan particulieren en in 1920 aan de broeders van St. Jozef uit Heerlen, die er Providentia stichtte.

Vanwege het faillissement van de Hanzebank in 1924 waar de Maatschappij gefinancierd was, werd De N.V. Maatschappij de Heerlijkheid meegenomen in het faillissement. Alle gebouwen en alle gronden die nog behoorden tot de Maatschappij werden in 1925 en 1926 publiekelijk verkocht in grotere en kleinere kavels. Kopers kwamen uit alle delen van Nederland. Zo kochten de Witte Paters van Sint Charles uit Boxtel het Grand Hotel.

De N.V. Maatschappij de Heerlijkheid Sterksel heeft in die 10 jaar een enorm grote stempel gedrukt op het oorspronkelijke landgoed van 1700 ha. waarvan de resultaten nu na 100 jaar nog duidelijk zichtbaar zijn. Zie de

lange rechte lanen met monumentale bomen, de met de hand gegraven kanalen, de verschillende boerderijen met bouwkundige stijlen bekend uit andere delen van Nederland. Grote villa's en arbeiderswoningen van begin vorige eeuw.

Met de gemeentelijke herindeling van 1997 werden de dorpen Sterksel, Leende en Heeze samengevoegd tot de nieuwe gemeente Heeze-Leende. Waarmee het domein Sterksel na precies 800 jaar (1197-1997) samengevoegd werd bij de oorspronkelijke domeinen Heeze en Leende.

Waarom kwamen de WP-ers naar Sterksel?

Nadat de Witte Paters hun klooster Sint Charles in Esch-Boxtel hadden betrokken, was er behoefte aan een nieuw huis voor de humaniora, studie van Grieks en Latijn. De paters hoorden dat het grote hotel in Sterksel beschikbaar was. De Witte Paters kochten het gebouw in 1925 en openden spoedig daarna het Paulus College. Architect Valk tekende de aanpassingen van het gebouw. Duitse zusters Franciscanessen (zwarte kleidij) verzorgden vanaf 1927 de huishouding. In 1926 startte de bouw van een zusterklooster dat in 1932 werd opgeleverd. Onder architect J. Tonino werd een kapel gebouwd en onder meer een uitbreiding van de recreatiezaal.

Het Sint Paulus College werd in 1965 gesloten en het complex is in de beginjaren 1970 afgebroken.

Hoe de Witte Paters Sterksel aantreffen.

Anno 1926, De paters Meeuwsen, Essenberg, Sars en broeder Wenceslaus stapten uit de trein bij halteplaats Sterksel en zagen drie landwegen waarbij boven de middelste een bord prijkte “Heerlijkheid Sterksel”. Het was een echte jungle, laag kreupelhout, plakken hei en langs de weg armtierige boompjes. Ze gaan er Afrikaantjes kweken zei de vrolijke stationschef.

Ze stonden nog voor het oude hotel en konden zomaar naar binnen lopen want deuren en ramen waren er niet. Op een van de deurposten prijkte groots het woord “Restaurant”. Op de bovenste verdieping waren enkele zolderkamertjes bewoonbaar. Beneden werd de communiteitszaal ingericht.

Pater Sars trok het dorp in op zoek naar wat huishoudelijke artikelen. Tot zijn grote vreugde vond hij een volledige bazaar, waar hij zich allerlei benodigdheden kon aanschaffen. Later ging hij met de pastoor en de broeders van Huize Providentia een regeling treffen, die het mogelijk maakte dat de paters dagelijks de H. Mis konden lezen.

Op 29 september 1926 werd het college geopend. Er werden 58 leerlingen welkom geheten, 35 voor de eerste klas, 13 voor de tweede klas en 10 voor de derde klas. Dr. A. Smoor was overste.

Niet zo eenvoudig was het probleem van de kapel. Maar inventief als de paters waren werden tijdelijk enkele ruimten en de tussenliggende gang ingericht als kapel, goedgekeurd door Mgr. Diepen Bisschop van Den Bosch. Zo woonde de Goddelijke Meester met zijn priesters en toekomstige priesters toch onder hetzelfde dak.

Er waren al wat plannen gesmeed om een eigen kapel te bouwen. Onder architectuur van J. Tonino uit Breda werd een nieuwe kapel gebouwd aan het bestaande complex. Op 6 februari 1927, goed 4 maanden nadat de eerste studenten hun intrek hadden genomen, werd de nieuwe kapel opgeleverd. Mgr. Diepen heeft op 30 juni 1927 de kapel ingewijd.

Hoe reageerde de Sterkselse bevolking.

Het woord college was een uitheems woord en nog niet doorgedrongen in de taalschat der streekbewoners, zo bleek uit een gesprek: “College wat is dat eigenlijk?”. Ja, dat moet zoiets zijn als Voorburg en Vught, maar hier schijnen toch niet zo’n kwaai te zitten. Achterin (kennelijk werd Providentia bedoeld) zitten ze nog vast, maar voorin (kennelijk het St. Pauluscollege) lopen ze los. Inderdaad zag je regelmatig studenten oversteken vanuit het patersbos naar de (snoep) winkel van Michiels aan de huidige Heezerweg.

(het volgende betreft de kerk waar deze bijeenkomst gehouden wordt)

De bewoners van Sterksel kregen er lucht van dat de paters zo'n mooie kapel hadden laten bouwen. Zelf zat Sterksel met een kapel die veel te klein zou zijn als al die nieuwe bewoners zouden komen en dus wilden zij ook zo'n mooi gebouw en zeker omdat de prijs mee viel. Architect Tonino tekende voor de Gemeenschap Sterksel een nieuwe kerk in dezelfde stijl als de kapel van de Witte Paters. Het ging allemaal snel want op 12 juli 1927 werd de eerste steen gelegd (zie rechts van de ingang). En op eerste kerstdag 1927 werd de nieuwe kerk voor de Sterkselse gemeenschap in gebruik genomen. Op 21 mei 1928 kwam Mgr. Diepen opnieuw naar Sterksel om de "grote" kerk in te wijden.

Tot de orde van de Witte Paters behoorden ook broeders. Zij waren vaak de technici en kenden hun vak van timmerman, groentekweker en dergelijke. De Witte Paters op Sterksel waren dan ook voor een groot deel zelfvoorzienend. Aan de overkant van de Albertlaan hadden zij een groentekwekerij en een boerderij. Enkele gebouwen daarvan staan er nog als herinnering, het voorste gebouw dicht bij de weg was de timmerwerkplaats. De andere bestaande gebouwen waren voor het vee, de varkens, de koeien en de kippen. Iets verder op staan nog 2 pilasters (gemetselde palen) dat was de ingang van de tuinderij waar ook de kas stond. In deze vakwe-

reld werd goed samengewerkt met de boeren en tuinders van Sterksel.

De Witte Pater hebben al die tijd dat zij op Sterksel woonden een grote rol gespeeld in de parochiegemeenschap Sterksel. Zij assisteerde de pastoor door elke zondag een of twee missen op te dragen, zo ook bij feest en gedenk dagen. Missen met drie Heren kwamen regelmatig voor. Ook om biecht te horen voor hoogtij dagen waren de Witte Paters beschikbaar. Pater van Gulp was dan favoriet want die was altijd coulant met de penitentie. Met de sacramentsprocessie deden zowel de paters als de studenten altijd ijverig mee bij de voorbereidingen en de vieringen. In het Patersbos staat een grot, waar toentertijd altijd de vieringen gehouden werden. De paden door het bos waren dan versierd door de studenten met de mooiste figuren van gekleurd zand.

Ook 35 jaar nadat de Witte Paters van Sterksel waren vertrokken en van het Sint Pauluscollege niets tastbaars meer aanwezig was, kwamen Witte Paters en oud studenten van het college, die hun leven lang in Afrika hadden gewoond en gewerkt, terug naar Sterksel. Dit keer namen zij hun intrek in de Pastorie om vervolgens invulling te geven aan de open gevallen plaats van pastoor. Hun namen blijven in herinnering.

Pastores: Rini van den Oord, Rein Geerdes, Anton Metrop, Joop Witjes, Harrie Fransen. Zij hebben ruim 25

jaar de pastorale zorg voor de parochiegemeenschap van Sterksel verzorgd.

Tot slot wil ik u allen ook graag bedanken. Mede door uw aanwezigheid is Sterksel geworden tot wat het nu is. Een gastvrij dorp waar iedereen welkom is omdat van oorsprong iedereen van elders komt. Daardoor is het geen gesloten gemeenschap maar staat men open voor een ieder. Ik merkte dat onlangs bij het huisvesten van statushouders(asielzoekers met een verblijfsvergunning). Daar waar elders in Nederland of Europa geprotesteerd wordt tegen de komst van deze mensen worden ze hier geweldig opgevangen door de lokale bevolking.

Graag wens ik u allen nog een fijn verblijf in Sterksel vandaag!

Paul Verhoeven
Burgemeester Heeze-Leende